

Na rokovanie Mestskej rady mesta Piešťany dňa 12.9.2017.

Názov materiálu : **Participácia Mesta Piešťany na zriadení a zabezpečení prevádzky
Centra včasnej intervencie so sídlom v Trnave**

Materiál obsahuje : - Dôvodovú správu
Prílohy č.1 - 2

Návrh na uznesenie : Mestská rada mesta Piešťany po prerokovaní **odporúča**

A/ Participáciu Mesta Piešťany na zriadení a zabezpečení prevádzky
Centra včasnej intervencie v Trnave

- berie na vedomie

B/ Nomináciu zástupcu Mesta Piešťany p.....
do správnej rady n. o. Centrum včasnej intervencie

- schváliť
- schváliť s pripomienkami poslancov

Stanoviská komisií MsZ mesta Piešťany :

Stanovisko Komisie pre zdravotníctvo, sociálne veci a bývanie:

Stanovisko Komisie pre financie a podnikanie:

Stanovisko Komisie pre legislatívu a právo:

Spracovateľ : PhDr. Ema Žáčková, vedúca odd. sociálnych a školských služieb

Predkladateľ : Ing. Eduard Strapatý, prednosta MsÚ

1.08.2017

Dôvodová správa

Včasná intervencia je sociálna služba, ktorá je poskytovaná rodine s dieťaťom vo veku od narodenia do 7 rokov, ktoré má zdravotné postihnutie (ďalej iba „ZP“) alebo je jeho vývin rizikový v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu. Vzhľadom na komplexné zameranie na celú rodinu (nielen na dieťa so ZP), pôsobenie multidisciplinárneho tímu na jednom mieste a prevažne terénny charakter služby, je táto služba **klúčová pre rodiny s dieťaťom so zdravotným znevýhodnením alebo rizikovým vývinom**.

Služba včasnej intervencie v súčasnosti **na území trnavského kraja - regiónu chýba**, Centrá včasnej intervencie (ďalej iba „CVI“) sú už vytvorené v 6 krajských mestách s výnimkou Nitry a Trnavy. Nitriansky kraj má zriadené CVI mimo krajského mesta.

Mesto Trnava preto oslovilo o spoluprácu nadáciu SOCIA - Nadácia na podporu sociálnych zmien (ďalej iba „nadácia SOCIA“), ktorá je zriaďovateľom CVI vytvorených v ostatných krajských mestách.

Nadácia SOCIA prevzala garanciu nad vytvorením služby Centra včasnej intervencie so sídlom v Trnave - TTSK. Centrum včasnej intervencie bude po zriadení zaradené do existujúcej siete CVI, s cieľom poskytovať žiadané služby, metodickú podporu, zabezpečiť výmenu skúseností, spoločnú propagáciu a rozvoj tejto služby na Slovensku.

V zmysle zákona o sociálnych službách 448/2008 Z. z. je vytvorenie služby včasnej intervencie v pôsobnosti VÚC.

VÚC aktuálne neplánuje sám zriadiť uvedenú službu v trnavskom kraji - je pripravený finančne ju podporiť, ak ju na území kraja bude poskytovať neverejný poskytovateľ.

Keďže financovanie služby včasnej intervencie nie je v súčasnosti ukotvené v legislatíve a táto služba by mala byť pre rodiny bezplatná, bol navrhnutý taký **model fungovania a viaczdrojového financovania centra, aby bola jeho prevádzka udržateľná**. Vzhľadom na dôležitosť zabezpečenia tejto služby v širšom trnavskom regióne a na plánovanú pôsobnosť centra prioritne s pokrytím primárne okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec boli oslovené aj mestá Piešťany a Hlohovec so žiadosťou o spoluprácu.

Stanovisko Oddelenia právnych a klientskych služieb:

V zmysle navrhovaného štatútu neziskovej organizácie je Správna rada najvyšším orgánom neziskovej organizácie. Prvých členov Správnej rady vymenúvajú zakladatelia spoločne. Správna rada má najmenej troch členov (v DS návrh 5 členov). Funkčné obdobie je päťročné. Schádza sa najmenej dvakrát ročne. Členstvo je dobrovoľnou a neplatenou funkciou.

V súlade so zákonom č.213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v z.n.p. bude táto nezisková organizácia poskytovať všeobecne prospešné služby v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt; v oblasti výskumu, vývoja, vedecko-technických služieb a informačných služieb; v oblasti sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti podľa osobitného zákona (služba včasnej intervencie); v oblasti zdravotnej starostlivosti podľa osobitného zákona; v oblasti výchovy, vzdelávania a rozvoja telesnej kultúry podľa osobitného zákona.

Finančná participácia obce alebo VÚC (na prevádzku služby včasnej intervencie) je možná v zmysle ust. §75 ods.7 písm. l) zák. č.448/2008 Z.z.o sociálnych službách v z.n.p. Mesto môže finančne prispieť cez dotačný mechanizmus. Podľa ust. §29 ods.4 zák.č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách ... z dotácií rozpočtu obce sa nemôžu uhrádzať výdavky (náklady) na správu n.o.

Zámer a dôvody vytvorenia Centra včasnej intervencie v Trnave

Narodenie dieťaťa, ktorého vývin je rizikový, predstavuje pre každú rodinu náročnú životnú situáciu. Tieto rodiny prežívajú bolesť, kladú si otázky a snažia sa zorientovať ako ďalej, skúšajú rôzne riešenia, a potrebujú podporu.

Hľadajú informácie, ktoré však často nie sú komplexné, nenachádzajú porozumenie a pochopenie, opakovane stretávajú authority, ktoré sú „odborníkmi“ na ich situáciu.

Rodiny, ktorým sa narodilo dieťa so ZP alebo s rizikovým vývinom často uvádzajú, že po odchode zo zdravotníckeho zariadenia **sa nemajú na koho obrátiť, nemajú komu adresovať „balík“ svojich otázok a problémov.**

Zvládnutie tejto situácie závisí od viacerých faktorov, medzi ktoré patrí aj atmosféra prvých troch rokov života rodiny s dieťaťom.

Medzi základné potreby rodiny dieťaťa so ZP alebo rizikovým vývinom raného veku patria¹:

- poskytovať podporu rodine od obdobia zistenia vývinového rizika dieťaťa,
- klásť dôraz na prvotné informovanie rodičov o diagnóze dieťaťa,
- poskytovať podporu všetkým členom rodiny (matka, otec, súrodenci, širšia rodina),
- byť rovnocenným členom tímu odborníkov (t. j. rodičia sú partneri pre odborníkov),
- spoznať rodiny v rovnakej životnej situácii a vzájomne zdieľať svoje príbehy
- porozumieť, akceptovať, prijať a prežívať vlastnú rolu rodiča,
- poskytovať podporu pre rodinu, v rodine a s rodinou.

Definícia včasnej intervencie

Včasná intervencia je prístup resp. spôsob riešenia dôsledkov zdravotného postihnutia založený na **medziodborovej, tímovej spolupráci špecialistov** – sociálnych pracovníkov, liečebných pedagógov, neonatológov, fyzioterapeutov, pediatrov, neurológov, psychológov a ďalších odborníkov.

Včasná intervencia je predovšetkým **terénna služba** (môže byť doplnená ambulantnou formou služby), ktorá je **poskytovaná rodine a dieťaťu vo veku od narodenia do 7 rokov, ktoré má zdravotné postihnutie alebo je jeho vývin rizikový v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu.** Cieľom včasnej intervencie je maximálne znižovať mieru odkázanosti osôb so ZP a ich rodín. Uvedený prístup je základným predpokladom pre dlhodobú sociálnu integráciu a inklúziu osôb so zdravotným znevýhodnením a ich rodín.

¹ Kolektív autorov: Včasná intervencia a diagnostika pre osoby so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike, 2016

Centrá včasnej intervencie (ďalej iba „CVI“) pomáhajú rodinám s dieťaťom so zdravotným znevýhodnením alebo s rizikovým vývinom zorientovať sa v ich zložitej životnej situácii, pomáhajú im v kontaktoch na odborníkov. Pracovníci CVI môžu pre konkrétne rodiny slúžiť ako „**klúčovi pracovníci**“, čo je nový prvok v neprehrádnom a rozdrobenom systéme sociálnej pomoci.

Služba včasnej intervencie je teda **klúčová sociálna služba pre rodiny**, ktorým sa narodilo dieťa so zdravotným znevýhodnením, alebo je jeho vývin rizikový v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu.

Právne ukotvenie služby včasnej intervencie

Novela zákona č. 448/2008 o sociálnych službách od 1.1.2014 zaviedla v podmienkach SR po prvý krát novú sociálnu službu - včasnú intervenciu ako bezplatnú sociálnu službu pre dieťa, ktorého vývin je ohrozený v dôsledku zdravotného postihnutia a pre jeho rodinu.

Cieľová skupina pre službu včasnej intervencie:

Služba včasnej intervencie je určená rodinám, ktorým sa narodilo dieťa so ZP alebo s rizikovým vývinom. Na Slovensku je to cca 1500 rodín ročne, keďže z celkového počtu narodených detí je spravidla **2,5% detí so zdravotným znevýhodnením** (pozn. počet živonarodených detí v SR v roku 2016 bol 57 557).

Nadácia SOCIA zrealizovala v spolupráci s TTSK v 1. polroku 2017 mapovanie počtu detí vo veku 0 - 7 rokov so ZP alebo s potenciálnym, resp. identifikovaným rizikovým vývinom v trnavskom kraji. Oslovení boli registrovaní všeobecní lekári pre deti a dorast v kraji (111), pričom sa vrátilo vyplnených 63 dotazníkov, bol zistený počet uvedených detí **671 (príloha č.1)**.

Po spriemerovaní výsledkov je možné konštatovať, že v trnavskom kraji v súčasnosti žije približne **1150 detí** vo veku 0 - 7 rokov so ZP alebo s potenciálnym, resp. identifikovaným rizikovým vývinom.

Východisková situácia pre zámer vytvorenia Centra včasnej intervencie

- Služba včasnej intervencie v súčasnosti na území trnavského regiónu **absentuje**
- Mesto Trnava oslovilo o spoluprácu nadáciu SOCIA, ktorá je zriaďovateľom 6 Centier včasnej intervencie vytvorených v ďalších krajských mestách. **Nadácia SOCIA prevzala garanciu nad vytvorením služby včasnej intervencie v Trnave.** Centrum včasnej intervencie bude po zriadení zaradené do existujúcej siete Centier včasnej intervencie.
- V zmysle zákona o sociálnych službách 448/2008 Z. z. je vytvorenie služby včasnej intervencie v pôsobnosti VÚC. Zákon však nerieši financovanie danej služby, ktoré je vecou rozhodnutia jednotlivých VÚC. TTSK neplánuje zriadiť uvedenú službu v trnavskom kraji, no je pripravené finančne ju podporiť, ak ju na území kraja bude poskytovať neverejný poskytovateľ.

Ciel' a postup vytvorenia Centra včasnej intervencie

Ciel': Vytvorenie podmienok pre poskytovanie systematickej a komplexnej podpory rodinám s deťmi so zdravotným znevýhodnením vo veku 0 – 7 rokov, dosiahnutie väčšej samostatnosti týchto rodín a ich nezávislosti na inštitúciách, posilnenie ich vlastných kompetencií ako predpoklad pre dlhodobú sociálnu integráciu a inklúziu osôb so ZP a ich rodín.

Základné parametre Centra včasnej intervencie:

- bude plniť funkciu „zdrojového centra“ pre rodinu so zdravotne znevýhodneným dieťaťom. Pracovníci Centra včasnej intervencie budú pre konkrétne rodiny slúžiť ako „kľúčoví pracovníci“, ktorí ich budú sprevádzať pri riešení ich rôznorodých problémov a napĺňaní potrieb s ohľadom na špecifickú situáciu každej rodiny.
- zabezpečenie multidisciplinárneho tímu na jednom mieste - sociálny pracovník, psychológ, špeciálny/liečebný pedagóg, fyzioterapeut, príp. ďalší odborníci budú tímovo spolupracovať, podieľať sa spoločne s rodinou na tvorbe individuálneho plánu rozvoja dieťaťa.
- terénny charakter včasnej intervencie a orientácia na rodinu dieťaťa – poskytovanie sociálnej služby v prirodzenom prostredí rodiny bude ústretové k rodine (zníži sa potreba dochádzania do ambulancie) a zároveň posilňuje partnerskú pozíciu rodičov a pracovníkov Centra včasnej intervencie, keďže v tí musia plne rešpektovať prostredie a pravidlá rodiny, do ktorej vstupujú.
- holistická práca s rodinou a najbližším okolím rodiny,
- kooperačný model včasnej intervencie, ktorý vníma rodiča ako rovnocenného partnera. V rámci tohto modelu rodičia prijímajú rozhodnutia o riešení vlastnej situácie. Volené metódy sú vysoko individualizované a rešpektujú potreby a prania rodiny.

Model fungovania Centra včasnej intervencie

Keďže financovanie služby včasnej intervencie nie je v súčasnosti ukotvené v legislatíve a táto služba by mala byť pre rodiny bezplatná, bol navrhnutý model fungovania a viaczdrojového financovania centra - aby bola jeho prevádzka dlhodobo udržateľná.

- Garantom vytvorenia Centra včasnej intervencie je nadácia SOCIA.
- Poskytovateľom služby včasnej intervencie bude novovzniknutý subjekt – nezisková organizácia (neverejný poskytovateľ), ktorej zakladajúcimi členmi budú: Nadácia SOCIA, Občianske združenie Materské centrum ÚSMEV a Slovenská spoločnosť pre spina bifida a /alebo hydrocefalus. Všetky zainteresované subjekty už realizujú aktivity zamerané na včasnú intervenciu a aktívne prejavili záujem o participáciu na projekte.
- Návrh členov správnej rady: 5
 - PhDr. Helena Woleková, CSc. (zástupkyňa nadácie SOCIA),
 - Prof. MUDr. Jaroslav Slaný CSc. (dekan Fakulty ošetrovateľstva a sociálnej práce TU),
 - zástupca Mesta Trnava, zástupca Mesta Piešťany a zástupca Mesta Hlohovec

- Pôsobnosť budúceho Centra včasnej intervencie – trnavský región (primárne okresy Trnava, Piešťany a Hlohovec) .
- Participácia samospráv na projekte – navrhnutá bola participácia miest Trnava, Piešťany a Hlohovec formou členstva v správnej rade n. o., a s finančnou participáciou na prevádzke centra, keďže služby budú poskytované pre obyvateľov týchto miest.
Rozsah finančnej participácie oslovených samospráv je na ich rozhodnutí .
- Tím Centa včasnej intervencie bude vytvorený z odborníkov v relevantných oblastiach (psychológia, sociálna práca, špeciálna pedagogika, fyzioterapia, pediatria, logopédia a iné), ktorí v uplynulom období prejavili záujem participovať na vytvorení služby. Výber finálneho tímu a jeho zaškolenie na poskytovanie služby včasnej intervencie zabezpečí Nadácia SOCIA.
- Priestory pre Centrum včasnej intervencie – plánuje vybaviť a zabezpečiť Mesto Trnava
 - a. nové priestory pre Centrum včasnej intervencie sú plánované v rámci projektu Sociálne centrum na Mozartovej ulici (r. 2019). V rámci projektu Sociálne centrum bude novovzniknutá nezisková organizácia vystupovať ako partner projektu, ktorý po vybudovaní centra bude zabezpečovať poskytovanie sociálnej služby včasnej intervencie.
 - b. Na etablovanie služby včasnej intervencie v meste (s optimálnym začatím činnosti od r. 2018) je však potrebné zabezpečiť dočasné priestory. Vzhľadom na terénny charakter služby budú pre začiatok postačujúce kancelárske priestory v budove Tatrasklo, Trhová 2, Trnava.

Plánované financovanie Centra včasnej intervencie

Služba včasnej intervencie je pre klientov bezplatná, pričom v zmysle zákona o sociálnych službách je zabezpečenie poskytovania tejto služby kompetenciou VÚC. Z pracovného rokovania MsÚ TT, Nadácie Socia a zástupcov TTSK 5.5.2017 vyplynulo, že TTSK má záujem o finančnú podporu fungovania Centra včasnej intervencie v Trnave na území TTSK.

V nadväznosti na uvedené rokovanie už predložila nadácia SOCIA za poskytovateľa sociálnej služby žiadosť o dotáciu na TTSK pre budúce CVI, aby boli alokované financie v rozpočte TTSK na roky 2018 – 2020.

Výška dotácie z TTSK však pravdepodobne nepokryje celkové náklady na prevádzku CVI. Z tohto dôvodu a s ohľadom na dôležitosť zabezpečenia tejto služby v regióne bola navrhnutá ako možná i aktívna participácia samospráv Trnava, Piešťany a Hlohovec, a to :

1. formou členstva v správnej rade CVI, n. o. (samosprávy tak budú mať dosah na danú službu)
2. podieľaním sa na financovaní časti nákladov na projekt Centra včasnej intervencie, n. o. z rozpočtov jednotlivých miest počnúc rokom 2018 , a to podľa ich možností a postupov v súlade s platnou legislatívou :

a) v súlade s § 75 ods. 7, 10, 11, 13 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Obec alebo VÚC môže poskytovať finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby **neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby**, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk a poskytuje sociálnu službu, ktorou **je podľa § 75,ods.10, písmeno i) služba včasnej intervencie.**

Sociálna služba, ktorá sa poskytuje podľa tohto zákona, sa považuje za sociálnu službu poskytovanú vo verejnom záujme.

Za verejný záujem sa považuje najmä poskytovanie sociálnej služby neverejným poskytovateľom prijímateľovi sociálnej služby, ktorý je na sociálnu službu odkázaný, alebo poskytovanie sociálnej služby neverejným poskytovateľom sociálnej služby, ktorá v príslušnej obci alebo v príslušnom vyššom územnom celku **chýba alebo je nedostatková.**

Za príslušnú obec alebo príslušný územný celok na účely poskytovania finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby uvedenej v § 23b,31,32,32a,32b, § 33 (centrum včasnej intervencie) až 42, § 47,52 až 56 **sa považuje obec alebo vyšší územný celok, kde má prijímateľ sociálnej služby trvalý pobyt**, bez ohľadu na to, ktorá obec vydala rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu alebo ktorý vyšší územný celok vydal rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu

b) CVI, n. o. môže požiadať Mesto Piešťany o finančnú podporu svojich aktivít, projektov cez dotačný systém v súlade s platným Všeobecne záväzným nariadením mesta Piešťany č.13/2016, ktorým sa určuje spôsob a metodika poskytovania dotácií právnickým osobám a fyzickým osobám podnikateľom.

3.Nezisková organizácia, ktorá je poskytovateľom služby včasnej intervencie sa môže uchádzať o získanie grantov, o sponzorské príspevky a 2% z dane. Toto je však iba doplnkové financovanie .

Dotazník

Počet detí so zdravotným postihnutím alebo rizikovým vývinom v územnom obvode Trnavského samosprávneho kraja – vyhodnotenie ku dňu 9.6.2017

Oslovených všeobecných lekárov pre deti a dorast 111
 Návrat vyplnených dotazníkov 63

Vyhodnotenie dotazníka:

Okres	Počet detí v kategórii A	Počet detí v kategórii B	Počet detí v kategórii C
Dunajská Streda	51	50	38
Galanta	39	28	37
Hlohovec	19	21	17
Piešťany	34	30	29
Senica	24	12	11
Skalica	10	13	13
Trnava	55	44	96
Počet detí spolu	232	198	241

Celkový počet detí so ZP alebo rizikovým vývinom v TTSK : **671**

Rozdelenie detí vo veku 0 – 7 rokov podľa kategórií:

Kategória A - Deti u ktorých bol potvrdený oneskorený a/alebo narušený psychomotorický vývin v jednej alebo vo viacerých oblastiach vývinu (senzoricko-motorické poruchy, poruchy reči a kognitívneho vývinu, pervazívne vývinové poruchy) alebo je vyslovené podozrenie na takúto poruchu

Kategória B - Deti u ktorých je ohrozenie vývinu vysoko pravdepodobné vzhľadom na základnú diagnózu (poruchy sluchu / zraku, genetické poruchy, vrodené poruchy metabolizmu, vrodené vývojové chyby CNS, viacnásobné postihnutie, stav po úraze hlavy/polytraume)

Kategória C - Deti s rizikovými faktormi, ktoré predisponujú k poruchám vývinu (závažná prematurita, perinatálne komplikácie, závažné chronické ochorenie)

Počet oslovených lekárov po okresoch (A) a počet doručených dotazníkov (B)

Okres	A	B
Dunajská Streda	23	11
Galanta	19	12
Hlohovec	7	5
Piešťany	18	12
Senica	8	6
Skalica	9	4
Trnava	25	13

Príloha č.2

Listom zo dňa 21.7.2017 sme oslovili 11 všeobecných lekárov pre deti a dorast v územnom obvode Mesta Piešťany so žiadosťou o vyplnenie dotazníka - uvedenie počtu detí vo veku 0-7 rokov, ktoré sú v ich starostlivosti a spadajú do sledovaných kategórií .

Dotazík vyplnili, resp. dali osobne odpovedať 9 z nich :

A) Deti u ktorých bol potvrdený oneskorený alebo narušený psychomotorický vývin v jednej alebo vo viacerých oblastiach vývinu (senzo - motorické poruchy, poruchy reči a kognitívneho vývinu, pervazívne vývinové poruchy, alebo je vyslovené podozrenie na takúto poruchu

Počet : 30

B) Deti u ktorých je ohrozenie vývinu vysoko pravdepodobné vzhľadom na základnú diagnózu (poruchy sluchu, zraku, genetické poruchy vrodené poruchy metabolizmu, vrodené vývojové poruchy CNS, viacnásobné postihnutie, stavy po úraze hlavyúpolytraumy)

Počet: 24

C) Deti s rizikovými faktormi, ktoré predisponujú k poruchám vývinu (závažná prematurita, perinatálne komplikácie, závažné chronické ochorenia)

Počet : 30